

TBMM ARŞİV KAYITLARINA GÖRE ATATÜRK DÖNEMİ ANTALYA MİLLETVEKİLLERİ VE TBMM FAALİYETLERİ (1920-1938)*

Ümmügülsüm CANDEĞER**

Öz

Yerel tarih çalışmaları ulusal tarih çalışmalarına kaynak oluşturması nedeniyle önemli bir misyonu üzerinde taşımaktadır. Bu nedenle ulusal düzeyde akademik araştırmaların yapılmasında yerel tarih çalışmalarının yararlıkları yadsınamaz bir gerçektir. Bu çalışma ile bölgesel ve ulusal bir çalışma yapılmaya çalışılmıştır.

Arşiv kaynaklarının da yardımıyla oluşturulan bu çalışma Antalya ilinin Milletvekillerinin Atatürk dönemindeki Meclis faaliyetlerinin derli toplu ortaya konulmaya çalışıldığı biyografik bir çalışmadır. Milletvekillerinin Atatürk dönemindeki faaliyetleri ve biyografileri ele alınmıştır. Milletvekillerinin biyografilerine Meclis arşiv kaynakları arasında yer alan sicil kayıtları ve tercüme-i hâl varakaları, Meclis faaliyetlerine ise TBMM Zabıt Cerideleri taranarak ulaşılmıştır. Aynı zamanda Milletvekillerinin verdiği eserler ile hakkında yazılan eserler için Milli Kütüphane katalogları taranmıştır. Çalışma doküman inceleme yöntemiyle ortaya çıkarılmıştır.

Sonuç olarak Atatürk döneminde TBMM’de Antalya’yı 28 milletvekilinin temsil ettiği görülmüştür. Milletvekillerinden Mehmet Rasih Kaplan 5 dönem, Ahmet Cemal Tunca 3 dönem, Ahmet Saki Bey 2 dönem, Hasan Sıtkı Bey 2 dönem milletvekilliği yapmışlardır. Bu haliyle söz konusu dönemde Antalya Milletvekilliği görevinde bulunan 19 farklı kişinin biyografisi ve meclis çalışmaları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Atatürk Dönemi TBMM, Antalya Milletvekilleri, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Mehmet Rasih Kaplan.

ACCORDING TO ARCHIVE RECORD OF GRAND NATIONAL ASSEMBLY OF TURKEY ANTALYA DEPUTIES AND ASSEMBLY ACTIVITIES ON ATATÜRK PERIOD (1920-1938)

* Bu çalışma 4-6 Mart 2015 tarihinde Burdur’da yapılmış olan I. Teke Yöresi Sempozyumunda sunulan sözlü bildirinin gözden geçirilmiş ve düzeltilmiş halidir.

** Dr. Öğr. Üyesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, (ummugulsumcandeger@osmaniye.edu.tr).

Abstract

Local history studies carry an important mission because they are the source of national history studies. For this reason, the merits of local history studies in the conduct of academic research at the national level are indisputable fact. A regional and national study has been conducted with this study.

This study, which was created with the help of archival resources, is a biographical study in which the parliamentary activities of Atatürk period of Antalya province. The biographies of the deputies were created by using official records and autobiography, which are among the archive resources of the Assembly. The Parliament activities of the deputies were reached by reviewing the Parliamentary Minutes. At the same time, National Library catalogs were searched for the works given by the deputies and the works written about them. The study was prepared by document review method.

As a result, Antalya has seen represented by 28 deputies in Parliament on Atatürk period. Members of Parliament, Mehmet Rasih Kaplan 5 periods were found in the parliamentary mandate. Ahmed Cemal Tunca 3 period, Ahmed Saki Bey 2 period and Hasan Sıtkı Bey 2 period have done in Parliament. As a matter of fact, the biographies and parliamentary studies of 19 different persons who were in charge of the Antalya Deputy were examined.

Keywords: *Turkish Grand National Assembly on Atatürk Period, Antalya Deputies, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Mehmet Rasih Kaplan.*

Giriş

Antalya Anadolu'nun güneyinde, batıdan Muğla, kuzeybatıdan Burdur, kuzeyden Isparta ve Konya, kuzeydoğudan Karaman ve doğuda İçel illeri ve güneyinde Akdeniz ile çevrili il merkezidir. İlin yüzölçümü 20.173 km², nüfusu TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) verilerine göre merkezi 1.203.994, ilçeleriyle birlikte toplam nüfusu 2.222.562'dir¹. Antalya ili merkez ilçeleri (Aksu, Döşemealtı, Kepez, Konyaaltı, Muratpaşa) ile birlikte Akseki, Alanya, Demre, Elmalı, Finike, Gazipaşa, Gündoğmuş, Kaş, Kemer, Korkuteli, Kumluca, Manavgat, Serik, İbradı ilçelerinden oluşmuştur. İlin deniz kıyısı 630 km'dir².

Konumu itibari ile Antalya Anadolu'nun Akdeniz'e açılan kapısı şeklindedir. Yüzyıllar boyu farklı uygarlıklara ve topluluklara ev sahipliği yapan bu toprakların eski çağdaki adı Pamfilya'dır. Bergama Hükümdarı II. Attalos Fladelfs (M.Ö. 159-138) tarafından M.Ö. 158 yılında kurulduğu kabul edilmektedir. Antalya, Hıristiyan kaynaklarında *Attalis*, *Adalia* ve *Satalia* isimleri ile bilinmektedir³. Antalya, Bergama Krallığı, Roma İmparatorluğu,

1 http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1047, Erişim Tarihi: 15.11.2015.

2 <http://www.antalya.gov.tr/icerik/13/168/antalya.html>, Erişim Tarihi: 15.11.2015.

3 Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, İstanbul, 1993, s. 42.

Bizans, Araplar, Anadolu Selçukluları, Hamitoğulları ile Osmanlı Devleti'nin egemenliğinde bulunmuştur. Osmanlı Devleti'nin egemenliği döneminde "Teke Sancağı" ya da "Teke Eli" olarak bilinen sancak, 1813'te merkezi Kütahya olan Anadolu Sancağı içinde yer almıştır. 1841'de Konya Vilayeti'ne bağlı bir sancak iken 1914'te müstakil sancak olmuştur⁴. Daha sonra Cumhuriyet'in ilanıyla vilayet merkezi olmuştur.

Bu çalışmada Antalya'nın 1920-1938 yılları arasında (Atatürk Dönemi) TBMM'nde temsili ve temsilcileri ele alınmıştır. Araştırmanın ana kaynakları TBMM arşivinde bulunan milletvekillerinin Tercüme-i Hâl varakaları, sicil kayıtları ve *Zabıt Cerideleri*'nden oluşmaktadır. Hakkında araştırma yapılan milletvekillerinin eserleri ve hakkında yazılanlar için ise Milli Kütüphane Kataloglarında tarama yapılmıştır.

Dönem	Başlangıç Tarihi	Bitiş Tarihi	Milletvekili Sayısı	TBMM'de Söz Alma Sayıları
1. Dönem	23.04.1920	10.08.1923	6	166
2. Dönem	11.08.1923	02.09.1927	4	143
3. Dönem	03.09.1927	25.04.1931	5	38
4. Dönem	26.04.1931	08.02.1935	5	34
5. Dönem	09.02.1935	26.03.1939	8	43
Toplam			28	424

Tablo 1. TBMM dönemleri başlangıç- bitiş tarihleri, Antalya Milletvekili sayıları ve TBMM Söz Alma Sayıları

1.1. I. Dönem (23.04.1920- 10.08.1923)

Antalya'nın 1. Dönem Milletvekilleri Ali Vefa Seyhanlı, Halil İbrahim Özkaya, Hamdullah Suphi Tanrıöver, Hasan Tahsin Sürenkök, Mehmet Rasih Kaplan ve Mustafa Ebrişim'dir. Toplam 6 milletvekili TBMM'nin 1. döneminde Antalya'yı temsil etmişlerdir⁵.

4 Ali Rıza Gönüllü, *Demokrat Parti Döneminde Antalya (1950-1960)*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2008, s.1-8; Orhan Çeltikçi, *İtalyan İşgalinde Antalya (1919-1921)*, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Antalya, 2014, s. 3-4.

5 TBMM Arşivi, <https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/mazbatalar.sonuc>, Erişim Tarihi: 21.06.2018, st: 21:00.

1.1.1. Ali Vefa SEYHANLI⁶

1872'de (1288) Muhammet Naim Bey ve Meliha Hanım'ın oğlu olarak Kıbrıs Magosa'da (Mahusa Kasabası)⁷ doğmuştur. Mülkiye Mektebi'nden (Siyasal Bilgiler) Ağustos 1897'de mezun olmuştur⁸. 15 Eylül 1897'de Suriye Vilayeti maiyet memuru olarak devlet hizmetine girmiştir. Buradaki görevinden sonra sırasıyla Suşehri (Sivas), Mecitözü (Çorum), İslâhiye (Gaziantep), Çerkeş (Çankırı), Maan (Suriye), Salt (Ürdün?), Menemen (İzmir), Finike (Antalya) ve Korkuteli (Antalya) kaymakamlıkları yapmıştır.

8 Mayıs 1920'de TBMM'ye gönderilmek üzere Antalya milletvekili seçilmiştir. 10 Ağustos 1923'e kadar milletvekilliği yapmıştır. TBMM'de, Anayasa, Tasarı, Mali Kanunlar, İçişleri ve Dışişleri Komisyonlarında çalışmıştır. 1. toplantı yılında Tasarı Komisyonu'nun ve 2. Şubenin Kâtipliğini üstlenmiştir.

TBMM'de bulunduğu 1. dönem boyunca 2 söz almış ve 1 de teklif vermiştir. Sözlerinden ilki; kurtarılan yerlere fevkalâde heyetler izamı hakkındaki kanun teklifi münasebetiyle (Menhubat komisyonlarının suret-i teşekkülü hakkındaki Kanun)⁹ ile ilgilidir. Diğer söz alması ise Maliye Vekili Hasan Fehmi Bey'in memalik-i müstahlasadaki müşâhedâtına dair¹⁰ sözleri ile ilgilidir. Verdiği teklif ise istikrazı dahilî tahvilâtı hakkında olup konu Maliye Vekilliğine sevk edilmiştir.

15 Eylül 1923'te Kayseri Sancağı mutasarrıflığına atanmış ve burada valilik yapmıştır. Daha sonra mülkiye müfettişliği yapan Ali Vefa Bey, 9 Ocak 1933'te emekliye ayrılmıştır. Evli olan Ali Vefa Bey'in çocuğu bulunmamaktadır. 21 Eylül 1953'te vefat etmiştir.

1.1.2. Halil İbrahim ÖZKAYA¹¹

1892'de (1308 H.) Belediye Hekimi Mehmet Bey ve Nimet Hanım'ın oğlu olarak Antalya'da doğmuştur. Antalya Rüştüyesi ve Konya İdadisinde öğrenim görmüştür. Darülfünun Hukuk Şubesi'nden Temmuz 1914'te mezun olmuştur.

Çanakkale Cephesi'nde ve Kafkas Harekâtı subaylığında bulunmuştur. 1918'de terhisinden sonra Antalya'ya gelerek serbest avukatlığa başlamış, aynı

6 TBMM Arşivi, Ali Vefa Seyhanlı Dosyası, 1. Dönem, Sicil No: 24, Tercüme-i Hâl; Nedim Sangüzel, *Birinci ve İkinci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisinde Antalya Milletvekilleri (Biyografi ve Faaliyetleri)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2009, s. 22-25.

7 Tercüme-i Hâl varakasında kendi ifadesi ile bu şekilde yazılmıştır.

8 Fahri Çoker, *Türk Parlamento Tarihi Millî Mücadele ve TBMM I. Dönem (1919-1923)*, C.III., Ankara, 1980, s.105.

9 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 24, (Birleşim: 138, Oturum: 2, 15.11.1922), Ankara, 1960, s. 523.

10 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 25, (Birleşim: 146, Oturum: 2, 27.11.1922), Ankara, 1960, s. 104.

11 TBMM Arşivi, Halil İbrahim Özkaya Dosyası, 1. Dönem, Sicil No: ?, Tercüme-i Hâl; Sangüzel, *a.g.t.*, s. 25-41.

zamanda Antalya Erkek Öğretmen Okulu'nda Tarih-Coğrafya öğretmenliği yapmıştır. Antalya'da kurulan Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti üyesi olarak Millî Mücadele'ye katılmıştır.

8 Mayıs 1920'de Antalya milletvekili olarak TBMM'ye girmiştir. Meclis'te İktisat, Dışişleri, Bütçe, Adalet, Anayasa ve Dilekçe komisyonlarında ve Memurin Muhakematı Tetkik Kurulu'nda çalışmıştır. 1923'te El-Cezire İstiklâl Mahkemesi savcılığı görevinde bulunmuştur. Mecliste bulunduğu sürede biri gizli oturumda olmak üzere 35 kez söz almış, 2 öneri ve 1 de teklif vermiştir. Önergeleri Antalya Limanı'nın inşası ile ilgilidir. Sunduğu teklif ise "liva ve nahiyeye idarelerinin kendi mahallerine terkine dairdir"¹². Söz aldığı diğer konular ise Dahiliye, Maliye, Askeri konular, Hukuk ve Eğitim konularıdır.

1. dönemin sonunda milletvekillik görevi bitince Antalya'ya dönmüş, burada Hukuk Bilgisi Öğretmenliği ve avukatlık yapmıştır. Öğretmenlik yaptığı Ticaret okulunun kapanmasıyla hâkim olarak tayinini istemiştir. 1927-1930 yılları arasında Afyon Çay ve Sandıklı Sulh Ceza hâkimi olarak görev yapmıştır. 1930'da bu görevinden istifa ederek Antalya'ya geri dönmüş burada avukatlık yapmıştır.

1930-1941 yılları arasında Tokat, Amasya, Muğla, Niğde ve Diyarbakır'da Milli Eğitim Müdürü olarak görev yapmıştır. 1941'de emekliye ayrılarak tekrar memleketi Antalya'ya dönmüştür. Antalya'da İl Genel Meclisi Üyeliği görevinde bulunmuştur. 1947'de Antalya Noterliğine başlamış ve 10 yıl bu hizmeti yürütmüştür. 1957'de yaş haddinden emekliye ayrılarak Ankara'ya yerleşmiş burada ölümüne kadar avukatlık yapmıştır. Evli ve dört çocuk babası olan H. İbrahim Özkaya 27 Ocak 1972'de Ankara'da vefat etmiştir.

1.1.3. Hamdullah Suphi TANRIÖVER¹³

1885'te (1301 H.) Abdülatif Suphi Bey ve Ülfet Hanım'ın oğlu olarak İstanbul'da doğmuştur. Dedesi ilk Osmanlı Maarif Nazırı Abdurrahman Sami Paşa'dır. Galatasaray Lisesi'nden 1904'te mezun olmuştur. Eğitimi bitince İstanbul Şehremaneti Tercümanlığı'nı üstlenmiş, 1905'te Reji İdaresi (Tütün Tekeli) Tercüme Kalemi'ne girmiş ancak Reji İdaresi'ndeki görevinden 1907'de istifa etmiştir. 1907'de Defter-i Hakani Nezareti (Tapu ve Kadastro) yazı işleri kalemine geçmiş, 1908'de Ayasofya Rüştüyesi'nde Fransızca ve Medeni Bilgiler dersi vermeye başlamıştır¹⁴.

1910'da İstanbul Öğretmen Okulu'nda öğretmenliğe devam etmiş daha sonra Darülfünun Edebiyat şubesinde derslere girmiştir. Hamdullah Suphi Bey eğitim alanında kendini yetiştirmiş ve diploması alanında da başarılı

¹² TBMM Zabıt Ceridesi, C.6, (Birleşim:117, Oturum: 1, 20.02.1920) Ankara, 1943, s. 428.

¹³ TBMM Arşivi, Hamdullah Suphi Tanrıöver Dosyası, 1. Dönem, Sicil No:26, Tercüme-i Hâl.

¹⁴ Sarıgüzel, a.g.t., s. 41.

büyükelçiliğinden dolayı Bükreş Üniversitesi Senatosu'nca *Fahri Doktor* unvanıyla ödüllendirilmiştir. Şiirleri önce *Şura-yı Ümmet*'te, sonra da *Servet-i Fünun*, *Resimli Kitap*, *Musavver Muhit*, *Resimli Roman* ve başka gazete ve dergilerde yayımlanmıştır. Ayrıca *Hikâyeler* ve *Davul* adlı dergide mizah yazıları yazmıştır¹⁵.

Milletvekilliği Osmanlı Mebusan Meclisi ile başlamıştır. Mebusan Meclisi 4. dönem Antalya milletvekili olmuş, burada bulunduğu sürede Misak-ı Milli'nin kabulünde etkili olmuştur. Daha sonra TBMM'de 1. dönem Antalya, 2.,3., 8. ve 10. dönem İstanbul, 7. dönem İçel, 9. dönem Manisa milletvekili olarak bulunmuştur. Aralıklarla 1920'den 1957'ye kadar TBMM ile bağlantılı olmuştur.

Dönemin Türkçülük akımından etkilenmiş, Türk Ocağı'nda faaliyet göstermiş, burada Türk Ocağı Başkanlığı'na kadar ilerlemiştir. Çalışkanlığı ve hitabet yeteneğiyle ocakların gelişimine katkı sağlamıştır. Millî Mücadele döneminin önemli bir şahsiyeti olan Hamdullah Suphi, TBMM'de Atatürk'ün yanında yer alarak, Matbuat ve İstihbarat Umum Müdürlüğü, iki kez de Maarif Vekilliği görevlerinde bulunmuştur. Maarif Vekilliği görevlerinden ilki 14.12.1920 ile 20.11.1921 tarihleri arasında, ikincisi de 4.3.1925 ile 19.12.1925 tarihleri arasındadır¹⁶.

TBMM 1. dönem Antalya milletvekili olduğu sıradaki faaliyetleri ise şöyledir. 52 kez açık oturumda 19 kez de gizli oturumda söz almış, 1 de teklif sunmuştur. TBMM 2. döneminde 20 kez söz almış, 3 kez suallere cevap vermiş 7 önerge sunmuş ve 4'te teklifte bulunmuştur. 3. dönemde Hamdullah Suphi Bey'in derin bir sessizliğe büründüğü görülmüştür. Hiç söz almamış ve herhangi bir önerge ya da teklif sunmamıştır. Hamdullah Suphi Bey TBMM'de çok söz alan milletvekillerinden biridir. Söz aldığı konular ağırlıklı olarak eğitim ile ilgilidir, çünkü iki kez Millî Eğitim Bakanlığı görevinde bulunmuştur. Söz almalarından birinde de İstiklal Marşı'nın kürsüden okunması vardır¹⁷.

Milletvekili olmadığı 1931-1944 yılları arasında Bükreş'te Büyükelçi olarak görev yapmıştır. Evli ve iki çocuk babası olan Hamdullah Suphi Bey 11 Haziran 1966'da İstanbul'da vefat etmiştir.

1.1.3.a. Hakkında Yazılanlar ve Eserleri

Hamdullah Suphi Tanrıöver, *Namık Kemal Bey Magosa'da*, İstanbul, 1909.

Hamdullah Suphi Tanrıöver, *La question arménienne et un point de vue turque*, Berlin, 1919.

Hamdullah Suphi Tanrıöver, *Dağ Yolu*, Türk Ocakları İlim ve Sanat Hey. Yay., Ankara, 1928.

15 Çoker, a.g.e. s. 111.

16 <http://www.meb.gov.tr/meb/index3.html>, Erişim Tarihi: 13.01.2015, st. 23:35.

17 *TBMM Zabıt Ceridesi*, C. 9, (Birleşim: 1, Oturum: 2, 1.3.1921), Ankara, 1954, s. 13.

Hamdullah Suphi Tanrıöver, *Günebakan, Türk Ocakları İlim ve Sanat Hey. Yay.*, Ankara, 1929.

Hamdullah Suphi Tanrıöver, *Anadolu Millî Mücadelesi*, Gen. Kur. Bşk., Yay., Ankara, 1946.

Hamdullah Suphi Tanrıöver, *Dağ Yolu ve Güne Bakan'dan Seçmeler*, MEB Yay., Ankara, 1971.

Arzu Çaltık, *Hamdullah Suphi Tanrıöver'in Türk Milliyetçiliği Tarihindeki Yeri*, Hacettepe Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1997.

Bülent Fazıl Kocamemi, *Baba, Oğul ve Torun: Devletin Zirvesinde Üç İsim: Abdurrahman Sami Paşa, Abdülatif Suphi Paşa ve Hamdullah Suphi Tanrıöver*, Ekinoks Yay., İstanbul, 2009.

Fethi Tevetoğlu, *Hamdullah Suphi Tanrıöver*, Ankara, 1986.

Halim Seraslan, *Hamdullah Suphi Tanrıöver*, Ankara, 1995.

Mehmet Ali Ekrem, "Hamdullah Suphi Tanrıöver'in İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Bükreş'teki Diplomatik Faaliyeti", *IX. Türk Tarih Kongresi*, Ayrı Basım, Ankara, 1994, ss. 2515-2522

Murat Demir, *Milli Eğitim Bakanı Hamdullah Suphi Tanrıöver'in Eğitim ve Kültür Anlayışı*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010.

Mustafa Baydar, *Hamdullah Suphi Tanrıöver ve Anıları*, Menteş Kitabevi Yay., İstanbul, 1968.

1.1.4. Hasan Tahsin [SÜRENKÖK]¹⁸

1869'da (1285 H.) Buharalı Hacı Ali Bey¹⁹ ve Ayşe Hanım'ın oğlu olarak Antalya'da doğmuştur. Antalya rüştiyesini bitirdikten sonra 13 Haziran 1886'da aday memur olarak Pozantı Telgrafhanesi'nde devlet hizmetine girmiş, 19 Ocak 1887'de Halep PTT Başmüdürlüğü kâtipliğine atanmıştır. 1888-1889 yılları arasında Burdur, Antalya, Manavgat, Adana ve Tarsus PTT merkezlerinde muhabere memuru olarak çalışmıştır. Aksaray, Akseki, Burdur ve Erzurum Posta Telgraf Müdürü, Erzurum Posta ve Telgraf Başmüdür Vekili olarak çalışmıştır.

Memuriyet Sicil Müdürlüğü Muamelat Şubesi kâtipliği yapmıştır. Antalya Müdafaa-i Hukuk Şubesi üyeliğinde bulunmuştur. TBMM'ye 1. dönem

18 TBMM Arşivi, Hasan Sürenkök Dosyası, 1. Dönem, Sicil No: 27, Tercüme-i Hâl. Tercüme-i Hâl varakası büyük oğlu Coğrafya öğretmeni Talât Sürenkök tarafından 20 Aralık 1947'de daktilo ile doldurulmuştur.

19 *TBMM Albümü 1920-2010*, (Editörler: Sema Yıldırım, Behçet Kemal Zeynel), TBMM Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yay., Ankara, 2010, s. 12'de baba adı olarak Cafer ismi verilmiş olsa da Tercüme-i Hâl varakasında baba hanesinde Buharalı Hacı Ali ismi geçmektedir.

Antalya milletvekili olarak girmiştir. TBMM’de Posta ve Telgraf Encümeni olarak görev yapmıştır. Evli ve yedi çocuk babası olan Hasan Tahsin Bey, 23 Eylül 1930’da vefat etmiştir. Ailesi Soyadı Kanunu ile Sürenkök soyadını almıştır.

TBMM’de bulunduğu 1. dönem boyunca 1 kez söz almış, 4 önerge ve 1 teklif sunmuştur. Söz aldığı konu 1338 (1922) senesi Posta ve Telgraf Müdüriyeti Umumiyesi bütçesi²⁰ ile ilgilidir. Önergelerinden ilki Sevr Sulh Muahedesi ahkâmından vatandaşların müftüler vasıtasıyla haberdar edilmesine ve Meclisçe hilâfet ve istiklâlin muhafazası için ittihaz edilecek mukarrerata bad’el-yemin imza vaz edilmesine ve azmi millinin Ankara’da bulunan Fransız heyeti vasıtasıyla bir kere daha sulh konferansına iblâğ edilmesi²¹ ile ilgilidir. İkincisi, Askerin Melbusâtı²² (kıyafet) ile ilgilidir. Üçüncüsü Korkuteli kaza merkezinde bir Ziraat Sandığı açılması²³ ile ilgilidir. Son önergesi Alâiye-Bozkır yolunun²⁴ yapılmasıyla ilgilidir.

1.1.5. Mehmet Rasih KAPLAN²⁵

1883’te (1299 H.) Mehmet Tahir Bey ve Tevhide Hanımın oğlu olarak Akseki’de doğmuştur. Aile isimleri Şatroğulları’dır. İlk eğitiminden sonra medrese eğitimi almıştır. Medrese eğitimine Konya’da başlamış daha sonra Mısır’da Camiülezhher’de devam etmiştir. İlgi alanlarında içtimaiyat ve hukuk bilgileri bulunmaktadır. 1912’de Konya Vilayeti Meclisi Umumisi’nde Antalya azalığına, 1914’te Antalya müstakil Mutasarrıflığı Meclisi Umumi Azalığı görevlerinde bulunmuştur. İlk mecliste milletvekili olan Rasih Kaplan araştırmamıza konusu olan 5 dönemde de milletvekilliği görevinde bulunmuştur. Antalya Müdafaa-i Milliye azası olarak Sivas Kongresi’nden sonra Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Antalya azalığı görevi yapmıştır. 19 Nisan 1920’de milletvekili olarak Ankara’ya gönderilmiştir. TBMM 1.,2.,3.,4.,5.,6 .ve 8. dönem Antalya milletvekilliği 7. dönemde ise Kahramanmaraş milletvekilliği yapmıştır. Evli ve üç çocuk babası olan Rasih Kaplan, Arapça bilirdi. 13 Kasım 1953’te vefat etmiştir.

Meclis’te bulunduğu 1. dönem boyunca 45 kez söz almış, 6 önerge vermiş 5’te teklifte bulunmuştur. 2. dönemde 71 kez söz almış, 16 önerge vermiş, 2 teklif sunmuş ve 5’te çeşitli konularda sualler sormuştur. 3. dönemde 30 kez söz almış, 1 önerge vermiş ve 3’de teklif sunmuştur. 4. dönemde 30 kez söz almıştır. 5. dönemde 34 kez söz almış 3 önerge vermiştir. Toplamda 209 kez söz almıştır. Bu haliyle Mehmet Rasih Kaplan, Antalya milletvekilleri içinde meclisteki oturumlarda en

20 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 20, (Birleşim: 58, Oturum: 1, 19.6.1922), Ankara, 1959, s. 504.

21 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 2, (Birleşim: 20, Oturum: 1, 24.5.1920), Ankara, 1981, s. 29.

22 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 5, (Birleşim: 91, Oturum: 1, 27.10.1920), Ankara, 1981, s. 218.

23 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 23, (Birleşim: 102, Oturum: 1, 14.9.1922), Ankara, 1960, s. 48.

24 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 27, (Birleşim: 190, Oturum: 5, 10.2.1923), Ankara, 1960, s. 249-250.

25 TBMM Arşivi, Rasih Kaplan Dosyası, 1. Dönem, Sicil No:29, Tercüme-i Hâl; Nedim Sangüzel, a.g.t, s. 87-107.

çok söz alan ve Antalya'yı temsil eden vekillerden biri olmuştur.

Mecliste görev yaptığı 8. dönem boyunca çeşitli konularda söz almıştır. Aldığı sözler Millî Mücadele, Dahiliye, Maliye, Hariciye, Eğitim, Sağlık, Adliye, Ulaşım ve Haberleşme konularındadır. Mehmet Rasih Kaplan'ın mecliste görev yaptığı sürece söz almış olduğu konuların sayısı oldukça kabarık olduğundan bu çalışmada bütün konuşmalarının detaylı bilgileri verilememiştir. Arkadaşlarıyla birlikte 1. dönemde verdiği 5 kanun teklifinden ikisi kanun olarak kabul edilmiştir. Bunlar, İstiklal Mahkemeleri Kanununun 1'inci maddesine ek kanun²⁶ ve öğretmenler ve öğrencilerin askerlikten ertelenmeleri hakkında kanundur²⁷.

1.1.5.a. Eserleri ve Hakkında Yazılanlar

Milli Kütüphane Kataloglarında yapılan taramada Mehmet Rasih Kaplan'a ait bir eser, bir de hakkında yazılan eser bulunmuştur.

Rasih Kaplan, *Ankara-Konya-Manavgat Demiryolu ve Ankara-Konya ve Orta Anadolu'nun Manavgat'a Akdeniz Limanı*, Ankara, 1949.

A. Hayrettin Kalkandelen, *Rasih Kaplan*, Antalya Mülkiyeliler Birliği Yay., Antalya, 2007.

1.1.6. Mustafa EBİRİŞİM²⁸

1877'de (1294 H) Yusuf Bey'in oğlu olarak Antalya'da doğmuştur. Rüştüye mezunu olan Mustafa Bey Meclis-i İdare'de stajyer olarak memuriyete başlamıştır. Sonra sırasıyla başkâtip, idare azalığı ve encümeni, daimî azalığı görevlerinde bulunmuştur. Antalya'da Müdafaa-i Milliye Cemiyeti'ni kurarak Kurtuluş harekâtında yer almıştır. Belediye başkanı olduğu dönemde birinci meclise milletvekili seçilerek görevlendirilmiştir. Evli ve 5 çocuğu olan Mustafa Ebrişim'in TBMM Arşivi'nde bulunan *Tercüme-i Hâli* oğlu Fuat İbrişim tarafından daktiloyla yazılmıştır.

Meclis'te görev yaptığı sürece 2 adet önerge sunmuş 2 adet de teklifte bulunmuştur. Önergelerinden ilki Antalya-Burdur Şosesinin²⁹ yapılmasıyla ilgilidir. İkincisi ise Antalya'da Dâr'ül-harîr (İpekçilik) yapılmasıyla ilgilidir. Tekliflerinden ilki tese'ülün (dilencilik) menine dair³⁰ teklifi ve diğeri de Antalya Elektrik Şirketi'nin feshine dairdir³¹.

26 *TBMM Zabıt Ceridesi*, C. 4, (Birleşim 73, Oturum:2, 29.09.1920), Ankara, 1981, s. 361-373. Kanun No: 28.

27 *TBMM Zabıt Ceridesi*, C.6, (Birleşim 102, Oturum:1, 25.11.1920), Ankara, 1943, s. 27-32. Kanun No: 100.

28 *TBMM Arşivi*, Mustafa Ebrişim Dosyası, 1. Dönem, Sicil No: 28, Tercüme-i Hâl; Sarıgüznel, a.g.t., s. 82-87.

29 *TBMM Zabıt Ceridesi*, C. 6, (Birleşim 118, Oturum:1, 21.12.1336[1920]), Ankara, 1943, s. 458.

30 *TBMM Zabıt Ceridesi*, C. 6, (Birleşim 111, Oturum:1, 09.12.1336[1920]), Ankara, 1943, s. 276.

31 *TBMM Zabıt Ceridesi*, C. 11, (Birleşim 47, Oturum:1, 7.7.1337[1921]), Ankara, 1958, s.150.

1.2. II. Dönem (11.08.1923–02.09.1927)

TBMM 2. döneminde Antalya 4 milletvekili tarafından temsil edilmiştir. Bunlardan Mehmet Rasih Kaplan 2. kez milletvekili seçilmiştir.

1.2.1. Ahmet Saki DERİN³²

1876'da (1296 H.) Ethem Bey ve Nazlı Hanım'ın oğlu olarak Girit-Resmo'da doğmuştur. İstanbul Darülfünun Hukuk Şubesi'nden mezun olmuştur. Hukuk doktorası vardır. Galatasaray Lisesi'nde Malumat-ı Medeniye, Kavanin, Lisan ve Kitabet öğretmenliklerinde bulunmuştur. Mülkiye ve Hukuk Şubesi'nde öğretmenlik yapmıştır. Ayrıca serbest avukatlık ve gazete yazarlığı da yapmıştır. TBMM'ye 2. ve 3. dönem Antalya Milletvekili olarak katılmıştır.

Layiha, Nizamname-i Dâhili, Mübadele, İmar ve İskân, Kavanin-i Maliye, Adliye ve Memurin Komisyonları üyelikleri yapmıştır. TBMM'de bulunduğu 2. dönemde 31 kez söz almış, 3 önerge ve 8 teklif sunmuştur. Söz aldığı konular daha çok bütçe ve kanunlarla ilgili mevzulardır. Kendisi hukukçu olduğu için 2. dönemde oldukça etkili olduğu ve kanunların hazırlanmasında söz sahibi olduğu görülmektedir.

TBMM'de bulunduğu 3. dönem boyunca 1 kez söz almış, 1 önerge 2 de teklif sunmuştur. 810 numaralı Kanunun, Kanun-ı Medenî ile ilga edilmiş olup olmadığının tefsiri hakkındaki mazbata³³ ile ilgili söz almıştır. Hata-yı adliden mütevellit aflar³⁴ ile ilgili önerge sunmuştur. Tekliflerinden ilki, karşılığı olmadığı halde hilaf-ı kanun çek keşide edenlere ceza tertibi için ticaret kanununun 610. maddesine bir fıkra ilâvesi³⁵ ile ilgilidir. İkinci teklifi Umuûr-ı belediyeye ait ahkâm-ı cezaiye hakkındaki 17 Kânunusani 1927 tarih ve 959 numaralı kanunun ikinci maddesinin tadili³⁶ ile ilgilidir. Ahmet Saki Bey'in ilk kez seçildiği 2. dönemdeki çalışmalarının 3. dönemde azaldığı görülmüştür. Evli olan Ahmet Saki Bey, 3 Mayıs 1944'te³⁷ vefat etmiştir.

1.2.1.a. Eserleri

Ahmet Saki Derin, *Borçlar Hukuku*, İstanbul, 1935.

Ahmet Saki Derin, *Medeni Kanunumuz*, İstanbul, 1934.

32 TBMM Arşivi, Ahmet Saki Bey Dosyası, 2. Dönem, Sicil No: 449, Tercüme-i Hâl.

33 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 6, (Birleşim: 14, Oturum: 3, 15.12.1928), Ankara, 1928, s. 54.

34 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 1, (Birleşim: 9, Oturum: 1, 21.11.1927), Ankara, 1927, s. 51.

35 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 3, (Birleşim: 54, Oturum: 1, 29.3.1928), Ankara, 1928, s. 60.

36 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 3, (Birleşim: 60, Oturum: 1, 12.4.1928), Ankara, 1928, s. 122.

37 TBMM Albümü 1920–2010, s. 188.

1.2.2. Hasan Sıtkı [YAĞCIKANDİLOĞLU- PIRILTI] ³⁸

1859'da (1275 H.) Hacı Mehmet Ragıp Bey ve Ayşe Hanım'ın oğlu olarak Antalya'da doğmuştur. Eğitim hayatına Sıbyan Mektebi'nde başlamış sonra özel olarak Arabî, Farisi ve din dersleri almıştır. Memuriyet hayatına ise 1876 yılında Antalya Tahrirat ve Adliye Başkâtipliği'nde stajla başlayarak 3 sene kadar devam etmiştir. 13 Temmuz 1879 - 17 Aralık 1882 tarihleri arasında Antalya Aşar Ağnam Başkâtipliği'nde çalışmıştır. 15 Temmuz 1883-12 Ekim 1885 tarihleri arasında Akseki Müstantik Muavinliği, 19 Ekim 1887-20 Mayıs 1889 tarihleri arasında Elmalı Kazası Adliye Müstantik Muavinliği, 13 Ağustos 1889'dan 12 Eylül 1895'e kadar Elmalı Tapu Amirliği görevlerinde bulunmuştur. Elmalı'daki görevinde Kaza Meclisi İdare ve Tahrirat Kâtipliği ile Mal Müdürlüğü görevlerini de vekâleten yürütmüştür. 1895- 1899 yılları arasında çiftçilik ve ticaret işleriyle ilgilenmiştir. 1900-1921 yılları arasında avukatlık yapmıştır. Antalya Müdafaa-i Hukuk Heyetine seçilmiş ve daha sonra başkanlığa getirilmiştir.

TBMM 2. ve 3. dönem seçimlerinde Antalya milletvekili olarak görevlendirilmiş, TBMM'de İmar ve İskân ve Memurin Muhakemat komisyonlarında çalışmıştır. TBMM'de bulunduğu iki dönem boyunca hiç konuşma yapmamıştır. Evli ve üç çocuk babası olan Hasan Sıtkı Bey 20 Aralık 1933'te vefat etmiştir. Ailesi Pıriltı soyadını kullanmaktadır³⁹.

1.2.3. Mahmut Murad ŞEREFİ⁴⁰

1872'de (1288 H.) Şerif Ali Efendi ve Fatma Huriye Hanım'ın oğlu olarak İstanbul'da doğmuştur. İlköğrenimini Nur-u Osmaniye okulunda, orta öğrenimini İbrahim Paşa ve Numune-i Terakki rüştiye ve idadilerinde tamamlayıp, yüksek öğrenimini hukuk üzerine yaptıktan sonra aile mesleği olan ticarete atılmıştır. İstanbul Ticaret Odası, İstanbul Vilayet Meclisi ve Belediye Meclisi üyeliklerinde bulunmuştur.

TBMM 2. döneminde Antalya milletvekili olarak seçilmiştir. Meclis'te bulunduğu sürede İktisat, Posta ve Telgraf, Mübadele, İmar ve İskân ve Tetkik-i Hesabat komisyonları üyelikleri yapmıştır. TBMM 2. döneminde 3 kez söz almış, 2 önerge ve 1 teklif sunmuştur. Aldığı sözlerden ilki 1339 senesi İkinci altı aylık Tahsisat Kanunu⁴¹ ile ilgilidir. İkincisi İzale-i Şekavet Kanunu⁴² ile ilgilidir. Üçüncüsü 1340 senesi Muvazene-i Umumiye Kanunu⁴³ ile ilgilidir.

38 TBMM Arşivi, Hasan Sıtkı Bey Dosyası, 2. Dönem, Sicil No: 450, Tercüme-i Hâl.

39 Sarıgözel, a.g.t., s. 126.

40 TBMM Arşivi, Mahmut Murad Bey Dosyası, 2. Dönem, Sicil No: 451, Tercüme-i Hâl.

41 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 2, (Birleşim: 28, Oturum: 2, 29.9.1923), Ankara, Tarihsiz, s. 385.

42 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 2, (Birleşim: 32, Oturum: 1, 6.10.1923), Ankara, Tarihsiz, s. 537.

43 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 7, (Birleşim: 4, Oturum: 1, 5.3.1925), Ankara, 1970, s. 103-104.

Önergelerinden ilki Ormanların ıslahı ve muhafazasıyla mahsulâtın kemiyet ve keyfiyetçe yükseltilmesi temennisi⁴⁴ ile ilgilidir. İkincisi İstanbul'da mükellefiyet-i nakliye-i askeriyenin tarh ve tevziinde isabet olmadığından ıslahı⁴⁵ ile ilgilidir. Teklifi ise Orman Nizamnamesinin ikinci faslına eklenen 22 Nisan 1340 tarihli ayrı maddenin tadili⁴⁶ hakkındadır. Evli ve beş çocuğı olan Mahmut Murad Bey, 2 Mart 1945'te vefat etmiştir.

1.2.4. Mehmet Rasih KAPLAN

1. Dönem Antalya milletvekilleri bölümünde 1.1.5 nolu başlık altında anlatılmıştır.

1.3. III. Dönem (03.09.1927–25.04.1931)

TBMM 3. döneminde Antalya 5 milletvekili tarafından temsil edilmiştir. Bunlardan Mehmet Rasih Kaplan 3. kez, Ahmet Saki Bey 2. kez ve Hasan Sıtkı Bey 2. kez milletvekili seçilmişlerdir.

1.3.1. Ahmet Saki DERİN

2. Dönem Antalya milletvekilleri bölümünde 1.2.1 nolu başlık altında anlatılmıştır.

1.3.2. (Ahmet?⁴⁷) Cemal TUNCA⁴⁸

1885'te (1301 H.) Ali Rıza Bey ve Hatice Hanım'ın oğılu olarak İstanbul'da⁴⁹ doğmuştur. Tıbbiye'den Operatör Doktor olarak mezun olmuştur. Yenice (Çanakkale), Vardar (Makedonya), Ohri (Makedonya), Selanik'te Belediye Hekimi olarak çalışmıştır. 13. Seyyar Hastane Operatör Doktorluğu ve İzmir Memleket Hastanesi Hariciye Şefliği görevlerinde bulunmuştur. Askeri Hastane Tabip Yüzbaşığı, 1. Kolordu Cerrahi Hekimliği, Isparta Menzil Hastanesi ve 1. Ordu Yaralıları Hastanesi Operatörlüğü yapmıştır. İzmir Memleket Hastanesi başhekimiyken seçimlerde Antalya Milletvekili olarak TBMM'ye girmiştir.

44 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 8, (Birleşim: 23, Oturum: 1, 29.3.1925), Ankara, 1975, s. 64.

45 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 10, (Birleşim: 2, Oturum: 1, 5.11.1924), Ankara, 1973, s. 20.

46 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 11, (Birleşim: 25, Oturum: 1, 22.12.1924), Ankara, 1975, s. 206.

47 TBMM Arşivi, Ahmet Cemal Tunca Dosyası, 3. Dönem, Sicil No: 655, Tercüme-i Hâl ve TBMM Albümü 1920–2010, C. I (1920–1950), s. 188'de Ahmet ismi olmasına rağmen kendi doldurduğu Tercüme-i Hâl varakasında Ahmet ismi yoktur.

48 TBMM Arşivi, Ahmet Cemal Tunca Dosyası, 3. Dönem, Sicil No: 655, Tercüme-i Hâl.

49 TBMM Albümü 1920–2010, C. I (1920–1950), s. 188'de doğum yeri olarak Bursa yazılmıştır, TBMM arşivinde bulunan kendi el yazısıyla doldurulmuş Tercüme-i Hâl varakasında ise doğum yeri olarak İstanbul yazılmıştır.

TBMM’de 3.,4.,5.,6.,7. dönem Antalya milletvekili, 8. dönem Afyonkarahisar, 9. dönem de İzmir milletvekili olarak bulunmuştur. TBMM’de bulunduğu 3. ve 4. dönem hiç söz almamıştır. 5. dönem iki önerge sunmuştur. Önergelerinden ilki Atatürk’ün çiftliklerini devlete ihdâ buyurdukları münasebeti ile Kamutayın samimî hislerinin ve teşekkürlerinin sunulmasına dair⁵⁰ önergedir. İkincisi Meclisin İkinci Teşrinin birinci pazartesi gününe talikına (Meclis’in tatil edilmesi) dair⁵¹ önergedir.

Evlü ve beş çocuk babası olan Ahmet Cemal Bey, 3 Temmuz 1963’te vefat etmiştir.

1.3.3. Hasan Sıtkı [YAĞCIKANDİLOĞLU- PIRILTI]

2. Dönem Antalya milletvekilleri bölümünde 1.2.2 nolu başlık altında anlatılmıştır.

1.3.4. Mehmet Rasih KAPLAN

1. Dönem Antalya milletvekilleri bölümünde 1.1.5 nolu başlık altında anlatılmıştır.

1.3.5. Süleyman Şevket [DEMİRCİOĞLU (DEMİRMAN)]⁵²

1877’de (1293 H.) Ali Rıza Bey ve Şefika Hanım’ın oğlu olarak İzmir’de doğmuştur. Erkan-ı Harbiye mezunu olup Şam Harp Okulu’nda öğretmenlik yapmıştır. Tunus-Trablus sınır tespiti komisyonunda görev almıştır. Suriye-Hicaz Demiryolu Askeri Komiserliğini yürütmüştür. Haydarpaşa Hat Komiserliği, Cenevre Kızılhaç Kongresi Osmanlı Heyeti Özel Askeri Komisyonu üyeliği yapmıştır. Daha sonra Tebriz Baş şebenderliği, 9. Kolordu Kurmay Başkanlığı, Hicaz ve Necit Krallığı nezdinde siyasi müşavirlik görevlerinde bulunmuştur.

TBMM’ye 3. dönem Antalya Milletvekili olarak girmiştir. Mecliste bulunduğu sürece hiç söz almamıştır. Meclisteki görevinden sonra Milletlerarası Parlamentolar Ticaret Konferansı üyeliği ve Prag Büyükelçiliği yapmıştır. Evli ve iki çocuk babası olan Süleyman Şevket Bey 3 Ağustos 1931’de vefat etmiştir.

50 *TBMM Zabıt Ceridesi*, C. 19, (Birleşim: 75, Oturum: 2, 12.6.1937), Ankara, 1937, s. 275.

51 *TBMM Zabıt Ceridesi*, C. 24, (Birleşim: 35, Oturum: 1, 14.6.1937), Ankara, 1937, s. 316.

52 TBMM Arşivi, Süleyman Şevket Demircioğlu Dosyası, 3. Dönem, Sicil No: 656, Tercüme-i Hâl, TBMM *Albümü 1920-2010*, C. I (1920-1950), s. 136. Soyadı TBMM Arşivi’nde Demircioğlu olarak geçmesine rağmen TBMM Albümü adlı eserde Demirman geçmektedir. Ailenin şu an kullandığı soy isim Demirman’dır.

1.4. IV. Dönem 26.04.1931-08.02.1935

TBMM 4. döneminde Antalya 5 milletvekili tarafından temsil edilmiştir. Bunlardan Mehmet Rasih Kaplan 4. kez, Ahmet Cemal Tunca 2. kez milletvekili seçilmişlerdir.

1.4.1. Ali Haydar UÇGUN⁵³

1891'de (1308 H.) Nazif Bey ve Hatice Hanım'ın oğlu olarak Antalya'da doğmuştur. İlköğreniminden sonra Konya Hukuk Mektebi'ne devam etmiştir. Buradan mezun olunca Sorgun (Yozgat), Göl (Samsun) Nahiye Müdürlüğü, Taşköprü (Kastamonu), Ömerli (Mardin), Çermik (Diyarbakır) Kaymakamlığı yapmıştır. Antalya'da ve Finike'de serbest avukatlık görevinde bulunmuştur. Bodrum ve Kaş Bidayet Mahkemesi Hâkimliği yapmıştır. TBMM 4. döneminde Antalya Milletvekili olarak Meclis'e girmiştir.

TBMM'de bulunduğu 4. dönem boyunca hiç söz almamıştır. Evli ve üç çocuk babası olan Ali Haydar Bey, 28 Aralık 1972'de⁵⁴ vefat etmiştir.

1.4.2. Cemal TUNCA

3. Dönem Antalya milletvekilleri bölümünde 1.3.2 nolu başlık altında anlatılmıştır.

1.4.3. İbrahim Nazif NABEL⁵⁵

27 Nisan 1892'de⁵⁶ (1922 H.) Kaftanağaoğlu sülalesinden Mustafa Şerif Bey ve Hayriye Hanım'ın oğlu olarak İbradı'da (Antalya) doğmuştur. İlk ve yüksek tahsilini İstanbul'da yapmış 1913'de Tıbbiye'den mezun olmuştur. Balkan Savaşları, I. Dünya Savaşı ve Millî Mücadele'de yedek yüzbaşı olarak askerlik görevinde bulunmuştur. Şişli Fransız Hastanesi'nde Asabiye ve Akıl Hastalıkları mütehassısı olmuştur. İzmir ve Bursa'da askeri ve sivil hastanelerde görev yapmıştır. İki kez Bursa Belediye Başkanlığı yapmıştır. 1931'de Antalya'dan 4. dönem, 1950'de 8. dönem ve 1954'te 9. dönem milletvekili seçilmiştir. 10. dönemde Kastamonu ve 11. dönemde Amasya milletvekili olarak TBMM'de bulunmuştur.

TBMM Arşiv kayıtlarında dosya adı İbrahim Nazif yazılmış olmasına rağmen kendi el yazısı ile doldurduğu Tercüme-i Hâl varakasında isim

53 TBMM Arşivi, Ali Haydar Bey Dosyası, 4. Dönem, Sicil No: 774, Tercüme-i Hâl.

54 TBMM Albümü 1920-2010, C. I (1920-1950), s. 188.

55 TBMM Arşivi, İbrahim Nazif Nabel Dosyası, 4. Dönem, Sicil No: 773, Tercüme-i Hâl.

56 TBMM Albümü 1920-2010, C. I (1920-1950), s. 188'de doğum tarihi olarak 1888 yazmış olmasına rağmen kendi el yazısıyla yazmış olduğu Tercüme-i Hâl varakasında 1892 tarihi bulunmaktadır.

hanesinde Nazifi Şerif ismi geçmektedir. *TBMM Zabıt Ceridelerindeki kayıtlarda ise Dr. Nazifi Şerif şeklinde geçmektedir.*

TBMM’de bulunduğu 5. dönem boyunca 4 kez söz almıştır. Bunlardan ilki 1932 senesinden itibaren Tıp fakültesinden neşet edecek talebelerin mecburî hizmetlerinin lâğvı ve leylî tıp talebe yurduna alınan tıp talebesinin tâbi olacakları mecburiyetler hakkındaki kanun⁵⁷ ile ilgilidir. İkincisi Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü’nün 1932 senesi bütçesi⁵⁸ hakkındadır. Üçüncüsü Reisicumhur Hazretlerine, Türkiye siyasî mültecileri cemiyeti imzası ile Paris’ten çekilip meclis riyasetine gönderilmiş olan telgraf⁵⁹ ile ilgili ve sonuncusu bazı gazetelerin takip ettikleri neşriyat tarzı hakkında hükümetçe ne tedbir alındığına dair Elâziz Mebusu Fazıl Ahmed Bey’in istizahı münasebeti⁶⁰ ile ilgilidir. Evli ve beş çocuk babası olan İbrahim Nazif Nabel 26 Mayıs 1962’de⁶¹ vefat etmiştir.

1.4.3.a. Eserleri

TBMM Arşivinde bulunan Tercüme-i Hâl varakasında eserlerini yazmışsa da Milli Kütüphane Kataloglarındaki tarama esnasında bu eserlerin basım yeri ve yıl bilgilerine ulaşılammıştır.

İbrahim Nazif Nabel, *Cumhuriyetin Nimetleri*.

İbrahim Nazif Nabel, *Kurtulan Millet, Kurulan Devlet*.

1.4.4. Mehmet Numan AKSOY⁶²

1890’da (1307 H.) Hacı Mustafa zade sülalesinden Ali Rıza Bey ve Feride Hanım’ın oğlu olarak İbradı’da (Antalya) doğmuştur. 1912-1913’de İstanbul Darülfünun Hukuk Şubesi’nden mezun olmuştur. Ereğli ve Antalya’da savcılık, Korkuteli’nde de kaymakamlık yapmıştır. 1920’de avukatlığa başlamıştır. 24 Nisan 1931’de Antalya milletvekili olarak TBMM’ye girmiştir. TBMM’de 4, 5, 6, 7. ve 8. dönem Antalya milletvekili olarak bulunmuştur.

TBMM’de bulunduğu 4., 5. ve 7. dönemde hiç söz almamıştır. 6. dönemde 2 kez söz almıştır. Bunlardan ilki Hüseyinoğlu Tevfik Alpek’in ölüm cezasına çarptırılması hakkındaki mazbata⁶³ ile ilgili, ikincisi de Avukatlık Kanunu’nun bazı maddelerinin tadili hakkındaki kanun⁶⁴ ile ilgilidir. 8. dönemde 2 kez söz almıştır. Bunlardan ilki Temsil Heyeti azalarıyla Birinci Büyük Millet Meclisi

57 *TBMM Zabıt Ceridesi*, C. 8, (Birleşim: 43, Oturum: 1, 5.5.1932), Ankara, 1932, s. 52.

58 *TBMM Zabıt Ceridesi*, C. 8, (Birleşim: 51, Oturum: 1, 23.5.1932), Ankara, 1932, s. 229-235.

59 *TBMM Zabıt Ceridesi*, C. 1, (Birleşim: 3, Oturum: 1, 14.5.1931), Ankara, 1931, s. 35-36.

60 *TBMM Zabıt Ceridesi*, C. 3, (Birleşim: 22, Oturum: 2, 5.7.1931), Ankara, 1931, s. 31.

61 *TBMM Albümü 1920-2010*, C. I (1920-1950), s. 188.

62 TBMM Arşivi, Mehmet Numan Aksoy Dosyası, 4. Dönem, Sicil No: 775, Tercüme-i Hâl.

63 *TBMM Zabıt Ceridesi*, C. 24, (Birleşim: 35, Oturum: 8, 16.3.1942), Ankara, 1942, s. 12.

64 *TBMM Zabıt Ceridesi*, C. 30, (Birleşim: 26, Oturum: 7, 12.1.1943), Ankara, 1943, s. 180.

azalarına vatani hizmet karşılığı ödenek verilmesine dair kanun teklifi⁶⁵ ile ilgili, ikincisi ise İl İdaresi Kanunu⁶⁶ ile ilgilidir. Evli ve beş çocuk babası olan Mehmet Numan Bey 20 Kasım 1949'da vefat etmiştir.

1.4.5. Mehmet Rasih KAPLAN

1. Dönem Antalya milletvekilleri bölümünde 1.1.5 nolu başlık altında anlatılmıştır.

1.5. V. Dönem (09.02.1935–26.03.1939)

TBMM 5. döneminde Antalya 8 milletvekili ile temsil edilmiştir. Bunlardan Mehmet Rasih Kaplan 5. kez, Ahmet Cemal Tunca 3. kez, Mehmet Numan Aksoy 2. kez milletvekili seçilmişlerdir.

1.5.1. Cemal TUNCA

3. Dönem Antalya milletvekilleri bölümünde 1.3.2 nolu başlık altında anlatılmıştır.

1.5.2. Celal MENGİLİBÖRÜ⁶⁷

1876'da (1293 H.) Abdulgaffar Bey ve Zehra Hanım'ın oğlu olarak Girid-Resmo'da doğmuştur. Soğukçeşme'de askeri rüştiye ve Kuleli İdadisi'nden mezun olduktan sonra 17 Mart 1893'te Mekteb-i Harbiye'ye girmiştir. 24 Ocak 1898'de Erkan-ı Harp Yüzbaşı olarak Harp Akademisi'nden mezun olmuştur. 24 Ocak 1900'de Erkan-ı Harp Kolağası, 28 Temmuz 1906'da Binbaşı olmuştur. 1898–1910 yılları arasında Mektebi-i Harbiye'de Tabiye ve Sevkülceş muallimliği yapmıştır. 1910'da Selanik Zabitan Talimgâhı Kumandanı olmuştur. Ağustos 1910'dan Aralık 1911'e kadar Almanya Hanara'da 37. Piyade Alayı ve Kassel'de 2. Kolordu Erkan-ı Harbiye'sinde görevlendirilmiştir.

Eylül 1910'da Erkan-ı Harp Kaymakamlığı'na getirilmiştir. 1912'de Selanik 2. Ordu Erkan-ı Harbiye'sinde bulunup Balkan Savaşları'nda Garp Ordusu Erkan-ı Harbiye'si içinde yer almıştır. 2 Mayıs 1913'te 2. Kolordu Erkan-ı Harbiye Reisi, 26 Aralık 1913'te Erkan-ı Harp Miralay olmuştur. Nisan 1914'te Yemen'de 40. Fırka Kumandanlığı görevindeyken daha sonra 4. Fırka Kumandanı olmuş ve Çanakkale Cephesi'nde savaşmıştır. Haziran 1915'te malulen emekliye sevk edilmiştir.

65 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 10, (Birleşim: 45, Oturum: 1, 20.2.1948), Ankara, 1948, s. 299.

66 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 19, (Birleşim: 94, Oturum: 3, 27.5.1949), Ankara, 1949, s. 976.

67 TBMM Arşivi, Celal Mengilibörü Dosyası, 5. Dönem, Sicil No: 874, Tercüme-i Hâl.

1915- 1916 yıllarında Bükreş ve Lahey Ateşemiliterliği yapmıştır. 1917'de Harbiye Nezareti Tetkik-i Masarifat-ı Harbiye Şubesi müdürü olarak görevlendirilmiş bir süre sonra tekrar emekliye ayrılmıştır. 9 Nisan 1925'te Midilli Müstakil Muavin Konsolosu, 1 Haziran 1927'de Rodos Müstakil Muavin Konsolosu, 13 Haziran 1928'de Rodos 2. Sınıf Konsolosu olmuştur. 28 Nisan 1929'da Batum 1. Sınıf Konsolosu, 8 Haziran 1929'da Halep 1. Sınıf Konsolosu olarak görev yapmıştır. 1 Ağustos 1931'de Başkonsoloslukla Hariciye Vekâleti 1. Daire 2. Şube Müdürü ve Şifre Müdürü olmuştur.

15 Aralık 1933'te Halep Başkonsolosu olmuş bu görevi sırasında 28 Şubat 1935'te Antalya milletvekili olarak TBMM'ye girmiştir. TBMM'de bulunduğu sürece hiç söz almamıştır. Evli ve iki çocuk babası olan Mengilibörü 16 Temmuz 1938'de Ankara'da vefat etmiştir⁶⁸.

1.5.3. Cezmi ERÇİN⁶⁹

1895'te (1315 H.) Ahmet Bey ve Semiha Hanım'ın oğlu olarak İstanbul'da doğmuştur. İstanbul'da iptidai ve idadi okulunu okuduktan sonra 1912'de Mektebi Mülkiye'ye girmiş buradan 1916'da mezun olmuştur. 1916-1918 yılları arasında ihtiyat levazım ikinci mülazımı olarak Harbiye Nezareti'nde görev yapmıştır. Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan 1920'ye kadar muallimlik yapmış ve ticaret ile uğraşmıştır. 1920'de Rüşumat Umum Müdürlüğü tahrirat müdürlüğüne atanmıştır. İstanbul Hukuk Fakültesi'nde fark dersleri vererek Hukuk şubesinden mezun olup Avukatlık yapmıştır.

1923'te Maliye müfettiş muavinliği ve sonrasında da müfettişliğine görevlendirilmiştir. 1925-1930 yılları arasında Fransa'da Maliye Vekâleti'nce staj için görevlendirilmiştir. 1930'da yurda dönüşünde Maliye Varidat Umum Müdürlüğü'ne görevlendirilmiştir. 1933'te Maliye Vekâleti Teftiş Heyeti Riyaseti'ne getirilmiştir. 1936'da Maliye Vekâleti Tetkik Heyeti Riyaseti'ne terfi etmiş, 1937'de de Maliye Vekâleti Müsteşarlığı'na atanmıştır. 1936'da Bütçe ve Amme Kredisi alanında profesörlüğe yükselmiş ve Mekteb-i Mülkiye'de derslere girmiştir.

1938'de Ziraat Bankası Umum Müdür Muavinliği'ne atanmış bu görevi sırasında yapılan ara seçimde Antalya'dan milletvekili seçilmiştir. TBMM'de bulunduğu 5. dönem boyunca hiç söz almamıştır. 6. dönemde de Antalya milletvekili seçilmiştir. 12. Hükümet'te Ticaret Vekili olarak görev almıştır⁷⁰. Evli ve iki çocuk babası olan Cezmi Erçin 24 Aralık 1940'ta vefat etmiştir.

68 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 27, (Birleşim: 14, Oturum: 1, 14.11. 1938), Ankara, 1939, s. 21.

69 TBMM Arşivi, Cezmi Erçin Dosyası, 5. Dönem, Sicil No: 983, Tercüme-i Hâl.

70 http://www.basbakanlik.gov.tr/Forms/_Global/_Government/pg_Cabinets.aspx, Erişim Tarihi, 22.01.2015, st. 15.00.

1.5.3.a. Eserleri

Eserleriyle ilgili bilgiler Tercüme-i Hâl varakası ve Milli Kütüphane Kataloglarından derlenmiştir.

Cezmi Erçin, *Vasıtalı Vergiler*, Ankara, 1932.

Cezmi Erçin, *Dünya İktisadi Buhranında Para ve Kredi Politikasının Tesirleri Hakkında Ankara'da Hakimiyeti Milliye Gazetesinde 13.2.1933-4.4.1933 tarihleri arasında intisar eden dokuz makale*, Maliye Vekaleti Yay., Ankara, 1933.

Cezmi Erçin, *Mali Kanunlarda Makable Şümül ve Mürruru Zamanı*, Hukuk İlmini Yayma Kurumu Yay, Ankara, 1933.

Cezmi Erçin, *Bütçeler ve Hazine*, Ankara, 1934.

Cezmi Erçin, *Türkiye Vergi Sistemi*, 4 Cilt, Ankara, 1934.

Cezmi Erçin, *Yeni Kazanç Vergisi Kanunu Üzerine Mukayeseli Bir Tahlil*, Maliye Vekaleti Yay., Ankara, 1934.

Cezmi Erçin, *Muhtasar Maliye İlmi ve Maliye Mevzuatı*, Maliye Vekaleti Yay., Ankara, 1935.

Cezmi Erçin, *Hukuki Bakımdan Bütçe*, Hukuk İlmini Yayma Kurumu Yay, Ankara, 1937.

Cezmi Erçin, *Bütçe: Nazariyat ve Tatbikatı*, Kültür Bak. Yay., Ankara, 1938.

Cezmi Erçin, *Vasıtasız Vergilerde Götürü Tarhiyatın Prensipleri ve Bizdeki Tatbikatı*, Türk Hukuk Kurumu Yay., Ankara, 1941.

Cezmi Erçin, *Lisan ve Edebiyatımız* (Milli Kütüphane kayıtlarında yok. Tercüme-i Hâl'inde var.)

Cezmi Erçin, *Londra Para ve İktisat Konferansı* (Milli Kütüphane kayıtlarında yok. Tercüme-i Hâl'inde var.)

Cezmi Erçin, *Amme Kredisi*, Basılmamış.

1.5.4. Mehmet Rasih KAPLAN

1. Dönem Antalya milletvekilleri bölümünde 1.1.5 nolu başlık altında anlatılmıştır.

1.5.5. Mehmet Numan AKSOY

4. Dönem Antalya milletvekilleri bölümünde 1.4.4 nolu başlık altında anlatılmıştır.

1.5.6. Tayfur Ata SÖKMEN⁷¹

1892'de (1309 H.) İskenderun'lu Mustafa Paşa ve Şayan Hanım'ın oğlu olarak Antep'te doğmuştur. Lise mezunu olan Tayfur Sökmen, Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra Antakya, Beylan ve Kurdağı Kuva-ı Milliye ve Akıncı kumandanlığı yapmıştır. Fransızlarla yapılan Ankara Antlaşması'ndan sonra İskenderun, Beylan ve Reyhaniye Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri Murahhası olarak 1922'de Ankara'ya gelmiştir. 8 Şubat 1935'te yapılan seçimlerde Antalya milletvekili olarak TBMM'ye girmiştir.

2 Eylül 1938'de Hatay Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı olarak göreve başlamıştır. 29 Haziran 1939'da Hatay Millet Meclisi'nin kararıyla Türkiye Cumhuriyeti'ne katılana kadar Cumhurbaşkanlığı görevinde kalmıştır.⁷²

TBMM 5., 6., 7., 8. dönem Antalya ve 9. dönem Hatay milletvekilliği ile Cumhuriyet Senatosu'nda Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye (7 Haziran 1968- 2 Haziran 1974) görevlerinde bulunmuştur.

TBMM'de bulunduğu 5. dönem boyunca 1 kez söz almıştır. Sancağın mülki tamamiyetine ve Türkiye-Suriye hududunun teminine dair muahedenin tasdiki hakkındaki kanun münasebeti⁷³ ile ilgilidir. 3 Mart 1980'de vefat etmiştir.

1.5.6.a. Eserleri

Tayfur Ata Sökmen, *C.H.P Ortadadır Ortanın Solu Moskova Yoludur*, Ankara, 1966.

Tayfur Ata Sökmen, *Hatay'ın Kurtuluşu İçin Harcanan Çabalar*, Ankara, 1978.

1.5.7. Tevfik ARICAN⁷⁴

1883'te (1299H.) Hacı Nazif Bey ve Nebiye Hanım'ın oğlu olarak Prizren'de doğmuştur. Askeri Rüştüye ve Mülki İdadiden sonra Hukuk Fakültesi'nden mezun olmuştur. Adliye Nezareti Mezahib ve Umumi Cezaiye kâtipliği yapmıştır. 1908'de Meşrutiyet'in ilanından sonra Umum-ı Hukukiye Dairesi Baş mümeyyizliğine tayin olmuştur. 1912'de Osmanlı Mebusan Meclisi'nde Prizren mebusu olarak görev almıştır. Meclis'in 4 ay sonra kapatılması sonrasında 1912'te Edirne Adliye Müfettişliği görevine getirilmiştir. Edirne'den sonra İzmir Adliye Müfettişliği görevindeyken İzmir'in işgali üzerine Ankara'ya gelmiştir. Ankara'da Adliye Vekâleti Mehazib ve Umumi Cezaiye kâtipliği, müsteşarlık

71 TBMM Arşivi, Tayfur Ata Sökmen Dosyası, 5. Dönem, Sicil No: 875, Tercüme-i Hâl.

72 Tayfur Sökmen, *Hatay'ın Kurtuluşu İçin Harcanan Çabalar*, Ankara, 1978, s. 106.

73 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 27, (Birleşim: 19, Oturum: 76, 14. 9. 1937), Ankara, 1937, s. 307.

74 TBMM Arşivi, Tevfik Arıcan Dosyası, 5. Dönem, Sicil No: 876, Tercüme-i Hâl.

görevlerinde bulunmuştur. Ardından tekrar İzmir'e gitmiş burada Mıntıka Baş Müfettişi olarak çalışmıştır. Temyiz Mahkemesi Azalığı ve Adliye Vekâleti Müsteşarlığı görevleri yapmıştır. 1 Mart 1935'te Antalya milletvekili olarak TBMM'ye girmiştir.

TBMM'de bulunduğu 5. dönem boyunca toplamda bir kez Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Kanunu⁷⁵ ile ilgili söz almıştır. Bekâr olan Tevfik Bey'in matbu olmayan eserleri bulunmaktadır, ancak Tercüme-i Hâl varakasında eserlerinin isimleri yazılmamıştır. 20 Şubat 1951'de vefat etmiştir.⁷⁶

1.5.8. Türkan ÖRS [BAŞTUĞ]⁷⁷

1900'de (1318) Mehmet Nabri Bey ve Abide Hanım'ın kızı olarak İstanbul Üsküdar'da doğmuştur. 1924'te İstanbul Darülfünun Felsefe bölümünden mezun olmuştur. Aynı yıl Boğaziçi (Feyziati) Lisesi Felsefe öğretmenliği ve kızlar yurdu müdürlüğüne atanmıştır. 1927'de Kız Öğretmen Okulu'na atanmış 1930'da İstanbul Kız Lisesi'nde 3 ay Felsefe derslerine girmiştir.

Türkan Örs seçme seçilme hakkının verilmesiyle 8 Şubat 1935'te meclise giren ilk kadın milletvekillerinden biri olmuştur. Türkan Örs adına kayıtlı olan Tercüme-i Hâl varakasında soy isim hanesinde Baştuğ soyadı bulunmakta olmasına rağmen medeni durum bilgisini "evli değil" şeklinde doldurmuştur. "TBMM'nin V. döneminde soyadı "Bastuğ" iken, 28.01.1937'de evlenerek "Örs" soyadını aldığı, VI. Dönemde "Türkân Örs" olarak kayıtlara geçtiği, bu arada, 17.01.1946'da eşinden ayrılmasıyla tekrar eski soyadı olan "Bastuğ"a döndüğü, MERNİS'ten çıkarılan vukuatlı kayıt örneğinden belirlenmiştir"⁷⁸.

TBMM'de bulunduğu 5. dönem boyunca 2 kez söz almıştır. Bunlardan ilki 1936 yılı Muvazene-i Umumiye Kanunu münasebeti⁷⁹ ile ilgilidir. İkincisi İş Kanunu lâyihası münasebeti⁸⁰ ile ilgilidir. 5.ve 6. dönem Antalya Milletvekilliği yapan Türkan Örs, 27 Eylül 1975'te vefat etmiştir.

Sonuç

Bu araştırmada TBMM'nin ilk 5 dönemi incelenmiştir. İlk 5 dönem içinde Antalya temsilcilerinin çalışmaları araştırılmıştır.

1. dönem Antalya Milletvekilleri 6 kişidir ve mecliste toplam 166 kez söz almışlardır. 2. dönem Antalya Milletvekilleri 4 kişidir ve mecliste toplam 143 kez söz almışlardır. 3. dönem Antalya Milletvekilleri 5 kişidir ve mecliste toplam 38 kez söz almışlardır. 4. dönem Antalya Milletvekilleri 5 kişidir ve mecliste toplam 34 kez söz almışlardır. 5. dönem Antalya Milletvekilleri 8 kişidir ve mecliste toplam 43 kez söz almışlardır.

75 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 18, (Birleşim: 88, Oturum: 2, 12. 5. 1937), Ankara, 1937, s. 91-92-94.

76 TBMM Albümü 1920-2010, C. I (1920-1950), s.242.

77 TBMM Arşivi, Türkan Örs Dosyası, 5. Dönem, Sicil No: 877, Tercüme-i Hâl.

78 TBMM Albümü 1920-2010, C.I, s. 295.

79 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 11, (Birleşim: 68, Oturum: 1, 26. 5. 1936), Ankara, 1936, s. 241.

80 TBMM Zabıt Ceridesi, C. 12, (Birleşim: 73, Oturum: 1, 3. 6. 1936), Ankara, 1936, s. 45.

Tablo 1'e göre çıkan sonuç Antalya Milletvekili sayısı ile doğru orantılı olarak meclis faaliyetlerinde etkili olduğu söylenebilir. *Zabit Ceridelerinde* yapılan taramalar sonucunda Antalya Milletvekillerinden Mehmet Rasih Kaplan'ın ilk beş dönem boyunca milletvekili olduğu ve oldukça etkili bir milletvekili olduğudur. O'nu takip eden diğer vekil ise Hamdullah Suphi Tanrıöver'dir.

Antalya Milletvekillerinden iki tanesi Bakanlık görevinde bulunmuştur. Bunlar Milli Eğitim Bakanı, Hamdullah Suphi Tanrıöver ve Ticaret Bakanı, Cezmi Erçin'dir.

Milletvekili Adı	Doğum Yeri	Eğitimi ve Meslekleri
1 Ali Vefa SEYHANLI	Kıbrıs-Magosa	Mülkiye Mektebi Kaymakam
2 Halil İbrahim ÖZKAYA	Antalya	Hukuk- Avukat
3 Hamdullah Suphi TANRIÖVER	İstanbul	Öğretmen
4 Hasan Tahsin [SÜRENKÖK]	Antalya	PTT Müdürü
5 Mehmet Rasih KAPLAN	Antalya	İçtimaiyyat Hukuk Meclis Azası
6 Mustafa EBİRİŞİM	Antalya	Kâtip Belediye Başkanı
7 Ahmet Saki DERİN	Girid-Resmo	Hukuk- Avukat
8 Hasan Sıtkı [YAĞCIKANDİLOĞLU- PIRILTI]	Antalya	Mal Müdürü
9 Mahmut Murad ŞEREFİLİ	İstanbul	Hukuk- Ticaret
10 (Ahmet) Cemal TUNCA	İstanbul	Tıbbiye- Doktor
11 Süleyman Şevket [DEMİRCİOĞLU (DEMİRMAN)]	İzmir	Asker (Subay)
12 Ali Haydar UÇGUN	Antalya	Hukuk- Hâkim
13 İbrahim Nazif NABEL	Antalya	Tıbbiye- Doktor
14 Mehmet Numan AKSOY	Antalya	Hukuk Savcı- Avukat
15 Celal MENGİLİBÖRÜ	Girid-Resmo	Asker (Subay)
16 Cezmi ERÇİN	İstanbul	Hukuk- Avukat
17 Tayfur Ata SÖKMEN	Antep	Ziraat ve Ticaret
18 Tefik ARICAN	Prizren	Hukuk - Adliye Müfettişi
19 Türkan ÖRS [BAŞTUĞ]	İstanbul	Öğretmen

Tablo 2. Antalya Milletvekillerinin doğum yerleri, eğitimleri ve meslekleri.

Tablo 2 detaylı bir şekilde incelendiğinde Antalya'dan meclise temsilci olarak gönderilen 19 vekilden sadece 8'inin doğum yerinin Antalya olduğu görülmüştür. Doğum yerleri Antalya olmayanların da Antalya'da yaşadıklarına dair verilere ulaşılammıştır. Dolayısıyla neredeyse %50 lik bir oranda Antalya'nın Antalyalılar tarafından temsil edilemediği söylenebilir. Antalya dışında doğmuş olan vekillerin doğum yerleri ise İstanbul, Girit, Kıbrıs, Antep, İzmir ve Prizren gibi şehirlerdir.

Milletvekillerinin mesleki ve eğitim özelliklerine bakıldığında çoğunluğunun (8 kişi) hukuk eğitimi aldığı, avukatlık, savcılık ve hakimlik gibi görevlerde bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte bir Kaymakam, bir Kâtip, bir PTT Müdürü, bir Mal Müdürü, 2 Öğretmen, 3 Doktor, 2 Asker (Subay) ve bir de ziraatçı bulunmaktadır. Antalya Atatürk döneminde yüksek öğrenim görmüş kişiler tarafından temsil edildiği sonucuna ulaşmak mümkündür.

1935 yılında kadınlara seçme ve seçilme hakkı verildikten sonraki ilk seçimde Antalya'dan bir kadın milletvekili seçildiği de dikkat çekici noktalardan biridir. Antalya kadın milletvekili olan Türkan Örs İstanbul doğumlu bir öğretmendir. Antalya'nın modernleşmeye açık olduğunun da göstergesi olarak düşünülebilir.

KAYNAKLAR

I. Arşiv Kaynakları

- TBMM Arşivi, Ahmet Cemal Tunca Dosyası, 3. Dönem, Sicil No: 655, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Arşivi, Ahmet Saki Bey Dosyası, 2. Dönem, Sicil No: 449, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Arşivi, Ali Haydar Bey Dosyası, 4. Dönem, Sicil No: 774, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Arşivi, Ali Vefa Seyhanlı Dosyası, 1. Dönem, Sicil No: 24, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Arşivi, Celal Mengilibörü Dosyası, 5. Dönem, Sicil No: 874, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Arşivi, Cezmi Erçin Dosyası, 5. Dönem, Sicil No: 983, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Arşivi, Halil İbrahim Özkaya Dosyası, 1. Dönem, Sicil No: ?, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Arşivi, Hamdullah Suphi Tanrıöver Dosyası, 1. Dönem, Sicil No:26, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Arşivi, Hasan Sıtkı Bey Dosyası, 2. Dönem, Sicil No: 450, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Arşivi, Hasan Sürenkök Dosyası, 1. Dönem, Sicil No: 27, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Arşivi, İbrahim Nazif Nabel Dosyası, 4. Dönem, Sicil No: 773, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Arşivi, Mahmut Murad Bey Dosyası, 2. Dönem, Sicil No: 451, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Arşivi, Mehmet Numan Aksoy Dosyası, 4. Dönem, Sicil No: 775, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Arşivi, Mustafa Ebrişim Dosyası, 1. Dönem, Sicil No: 28, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Arşivi, Rasih Kaplan Dosyası, 1. Dönem, Sicil No:29, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Arşivi, Süleyman Şevket Demircioğlu Dosyası, 3. Dönem, Sicil No: 656, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Arşivi, Tayfur Ata Sökmen Dosyası, 5. Dönem, Sicil No: 875, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Arşivi, Tefrik Arıcan Dosyası, 5. Dönem, Sicil No: 876, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Arşivi, Türkan Örs Dosyası, 5. Dönem, Sicil No: 877, Tercüme-i Hâl.
- TBMM Zabıt Ceridesi*, C.6, (Birleşim:117, Oturum: 1, 20.02.1920) Ankara, 1943.
- TBMM Zabıt Ceridesi*, C. 4, (Birleşim 73, Oturum:2, 29.09.1920), Ankara, 1981, Kanun No: 28.
- TBMM Zabıt Ceridesi*, C.6, (Birleşim 102, Oturum:1, 25.11.1920), Ankara, 1943, Kanun No: 100.

- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 2, (Birleşim: 20, Oturum: 1, 24.5.1920), Ankara, 1981.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 5, (Birleşim: 91, Oturum: 1, 27.10.1920), Ankara, 1981.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 6, (Birleşim 111, Oturum:1, 09.12.1336[1920]), Ankara, 1943.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 6, (Birleşim 118, Oturum:1, 21.12.1336[1920]), Ankara, 1943.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 11, (Birleşim 47, Oturum:1, 7.7.1337[1921]), Ankara, 1958.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 9, (Birleşim: 1, Oturum: 2, 1.3.1921), Ankara, 1954.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 20, (Birleşim: 58, Oturum: 1, 19.6.1922), Ankara, 1959.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 23, (Birleşim: 102, Oturum: 1, 14.9.1922), Ankara, 1960.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 24, (Birleşim: 138, Oturum: 2, 15.11.1922), Ankara, 1960.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 25, (Birleşim: 146, Oturum: 2, 27.11.1922), Ankara, 1960.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 27, (Birleşim: 190, Oturum: 5, 10.2.1923), Ankara, 1960.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 2, (Birleşim: 28, Oturum: 2, 29.9.1923), Ankara, Tarihsiz.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 2, (Birleşim: 32, Oturum: 1, 6.10.1923), Ankara, Tarihsiz.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 10, (Birleşim: 2, Oturum: 1, 5.11.1924), Ankara, 1973.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 11, (Birleşim: 25, Oturum: 1, 22.12.1924), Ankara, 1975.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 7, (Birleşim: 4, Oturum: 1, 5.3.1925), Ankara, 1970.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 8, (Birleşim: 23, Oturum: 1, 29.3.1925), Ankara, 1975.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 1, (Birleşim: 9, Oturum: 1, 21.11.1927), Ankara, 1927.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 3, (Birleşim: 54, Oturum: 1, 29.3.1928), Ankara, 1928.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 3, (Birleşim: 60, Oturum: 1, 12.4.1928), Ankara, 1928.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 6, (Birleşim: 14, Oturum: 3, 15.12.1928), Ankara, 1928.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 1, (Birleşim: 3, Oturum: 1, 14.5.1931), Ankara, 1931.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 3, (Birleşim: 22, Oturum: 2, 5.7.1931), Ankara, 1931.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 8, (Birleşim: 43, Oturum: 1, 5.5.1932), Ankara, 1932.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 8, (Birleşim: 51, Oturum: 1, 23.5.1932), Ankara, 1932.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 11, (Birleşim: 68, Oturum: 1, 26. 5. 1936), Ankara, 1936.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 12, (Birleşim: 73, Oturum: 1, 3. 6. 1936), Ankara, 1936.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 18, (Birleşim: 88, Oturum: 2, 12. 5. 1937), Ankara, 1937.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 19, (Birleşim: 75, Oturum: 2, 12.6.1937), Ankara, 1937.
- TBMM Zabıt Ceridesi, C. 24, (Birleşim: 35, Oturum: 1, 14.6.1937), Ankara, 1937.

TBMM Zabıt Ceridesi, C. 27, (Birleşim: 19, Oturum: 76, 14. 9. 1937), Ankara, 1937.

TBMM Zabıt Ceridesi, C. 27, (Birleşim: 14, Oturum: 1, 14.11. 1938), Ankara, 1939.

TBMM Zabıt Ceridesi, C. 24, (Birleşim: 35, Oturum: 8, 16.3.1942), Ankara, 1942.

TBMM Zabıt Ceridesi, C. 30, (Birleşim: 26, Oturum: 7, 12.1.1943), Ankara, 1943.

TBMM Zabıt Ceridesi, C. 10, (Birleşim: 45, Oturum: 1, 20.2.1948), Ankara, 1948.

TBMM Zabıt Ceridesi, C. 19, (Birleşim: 94, Oturum: 3, 27.5.1949), Ankara, 1949.

II. Araştırma Eserleri

ÇELTİKÇİ, Orhan, *İtalyan İşgalinde Antalya (1919–1921)*, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Antalya, 2014.

ÇOKER, Fahri *Türk Parlamento Tarihi (1919-1923)*, C.III., Ankara, 1980.

GÖNÜLLÜ, Ali Rıza, *Demokrat Parti Döneminde Antalya (1950–1960)*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2008.

KOCATÜRK, Utkan (Haz.), *Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri*, Atatürk Araştırma Merk. Yay., Ankara, 1999.

SARIGÜZEL, Nedim, *Birinci ve İkinci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisinde Antalya Milletvekilleri (Biyografi ve Faaliyetleri)*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2009.

SÖKMEN, Tayfur, *Hatay'ın Kurtuluşu İçin Harcanan Çabalar*, Ankara, 1978.

TBMM Albümü 1920–2010, (Editörler: Sema Yıldırım, Behçet Kemal Zeynel), TBMM Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 2010,

TURAN, Osman, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, İstanbul, 1993.

III. Elektronik Kaynaklar

<http://www.antalya.gov.tr/icerik/13/168/antalya.html>, Erişim Tarihi: 15.11.2015.

http://www.basbakanlik.gov.tr/Forms/_Global/_Government/pg_Cabinets.aspx, Erişim Tarihi, 22.01.2015, st. 15.00.

<http://www.meb.gov.tr/meb/index3.html>, Erişim Tarihi: 13.01.2015, st. 23:35.

TBMM Arşivi, <https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/mazbatalar.sonuc>, Erişim Tarihi: 21.06.2018.

http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1047, Erişim Tarihi: 15.11.2015.

ÖZMEN, Nizamettin, *Dünden Bugüne Antalya Milletvekilleri*, <http://nizamettinozmen.com/?p=12968>, Erişim Tarihi, 11.01.2015, st. 11.00.